

IN MEMORIAM DR. EUGÈNE THEODORUS WAALDIJK

16 november 1921 – 31 december 2005

Door: André R.M. Pakosie

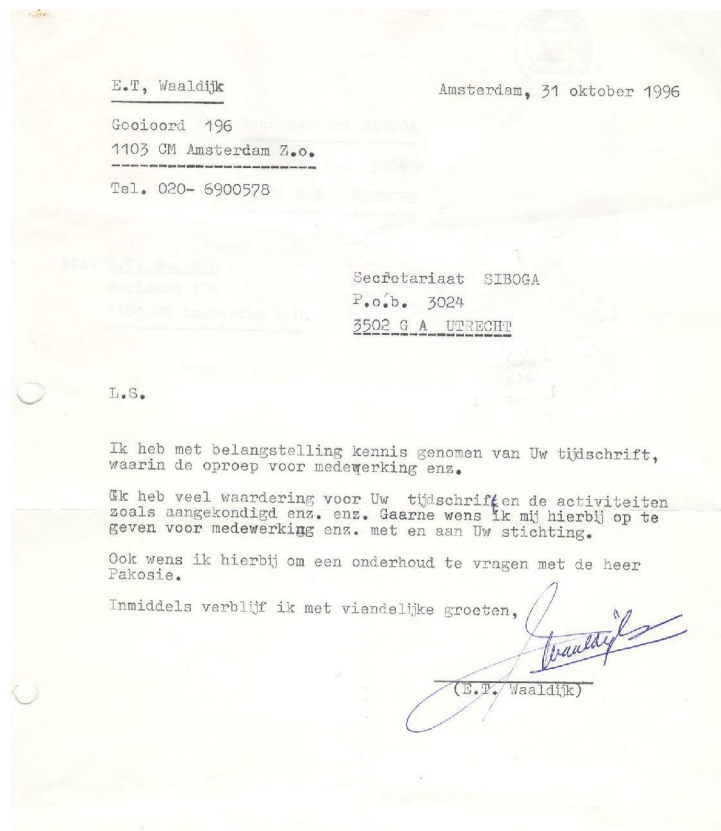
Dr. E.Th. Waaldijk
(Foto overgedrukt uit Wikipedia)

noemen, in contact toen hij op een beurs in het Hugo Olijveldhuis in Amsterdam op zoektocht was naar publicaties over Suriname en de Surinamers. Hij kwam langs mijn 'opvallende stand, ingericht met boekjes over de Afro-Surinaamse cultuur en keurig verpakte kruidenpreparaten', zoals hij zelf schreef in het artikel 'André Pakosie een bezielde natuurgeneeskundige en cultuurkenner'¹.

Niet lang daarna, op 31 oktober, ontving ik de hiernaast afgebeelde brief van hem.

Al snel maakten wij een afspraak met elkaar om verder van gedachten te wisselen over tal van onderwerpen zoals de Afro-

Hij is er niet meer, de man die ondanks alle tegenslagen zijn idealen nooit heeft verloochend. De man die ondanks zijn leeftijd bleef proberen iets te doen voor zijn medemens in Suriname en Nederland. De man die de boekenbeurzen afging op zoek naar nog niet in zijn collectie aanwezige boeken over Suriname en de Surinamers. De man die met zijn geliefde typemachine artikelen bleef schrijven in dagbladen waarin hij zaken aangaande de Surinamers aan de kaak stelde. De man die het verlangen had om een archief in Suriname te helpen opzetten voor studenten journalistiek. Die man, een bijzonder mens, een markante persoonlijkheid, Eugenius Theodorus Waaldijk, geboren op 16 november 1921, is er niet meer. Terwijl het jaar 2005 zich opmaakte om plaats te maken voor het jaar 2006, ging op 31 december zijn levenskaars uit. In 1996 kwam ik met Wally, zoals hij mij uitdrukkelijk verzocht hem te

¹ Uit: Weekkrant Suriname, 6 augustus t/m 12 augustus 1997

Surinaamse cultuur, geschiedenis, kruidengeneeskunde en winti (het religieuze systeem). Het bleef niet bij die ene afspraak. Vele keren zocht Wally mij op in mijn natuurgeneeskundige praktijk in Utrecht of zocht ik hem op in zijn woning in Amsterdam zuidoost, waar wij met elkaar interessante gesprekken voerden. Wij vonden elkaar, mede vanwege onze gemeenschappelijke belangstelling voor het beoefenen van grondig en doelmatig onderzoek en kritisch kijken naar de geschiedschrijving en naar de cultuuruitingen op het gebied van bijvoorbeeld de winti. Wally werd ook lid van de Commissie van Aanbeveling van stichting Sabanapeti, waar ik voorzitter van ben.

Eugène Waaldijk was een scherpe en kritische man, voor wie vrijheid van meningsuiting centraal stond in zijn leven en dat maakte zijn leven niet altijd even gemakkelijk. Hij vertelde mij dat hij via de Antillen in Nederland terecht kwam, waar hij zijn opleiding in de journalistiek voortzette aan 'Het instituut voor Perswetenschappen' in Amsterdam. Hij werd ook de eerste Surinamer die wetenschappelijk onderzoek deed in de publicistiek. In de jaren vijftig van de vorige eeuw behoorde Waaldijk, evenals Eddy Bruma (†), Hein Eersel, Eugène Gessel en Jules Sedney, tot de kring van de nationalistische beweging 'Wi Egi Sani' in Amsterdam. Mensen uit deze beweging streefden naar herwaardering van het (Afro-Surinaamse) eigene. Zij wilden de (Surinaamse) geschiedenis schrijven zoals die plaats heeft gevonden en het Sranan-tongo herwaarderen, dat eeuwenlang alleen een orale taal was, omdat slaven niet mochten schrijven. "Wij wilden een 'denkende' jeugd helpen vormen voor het onafhankelijkheidsidee. In dat opzicht zijn we zeker geslaagd", aldus Waaldijk in een interview van 12 december 2001 in Weekkrant Suriname.

In 1952 was Waaldijk medeoprichter en hoofdredacteur van het nationalistische blad 'De Westindier'. Als secretaris van de vereniging Ons Suriname stuurde hij onder andere een protesttelegram naar de president van Amerika in verband met de executie van William McGee, een zwarte man die ter dood werd veroordeeld omdat hij een paar dollar had geroofd. Vanuit Nederland maakten Waaldijk en anderen zich hard voor de bewustwording en (grotere) zelfstandigheid van Suriname, die uiteindelijk zijn definitieve beslag kreeg in de onafhankelijkheid van Suriname op 25 november 1975.

Waaldijk promoveerde in 1959 te [Münster](#) (Duitsland) aan de Westfälische Wilhelms-Universitat. Op mijn aandrang toonde hij mij een exemplaar van zijn in het Duits geschreven proefschrift, getiteld: Die Rolle der Niederländischen Publizistik bei der Meinungsbildung hinsichtlich der Aufhebung der Sklaverei in den westindischen Kolonien. Hij vertelde mij dat hij veel onderzoek had gedaan naar de bijdrage van publicaties, aan het eind van de 18e en het begin van de 19e eeuw, tot de afschaffing van de slavernij in de Amerika's.

Toen hij in 1957 als doctor in de Politieke en Sociale wetenschappen terugkeerde naar Suriname, werd hij tot directeur benoemd van de Regeringsvoorlichtingsdienst (RVD). Maar de nationalistische, progressief denkende Waaldijk bekritiseerde openlijk de regering onder leiding van Johan Adolf Pengel en vrijwel direct kwam hij daardoor in conflict met de NPS-gelederen binnen de RVD. In het interview met Weekkrant Suriname van 12 december 2001 zegt Waaldijk hierover: "Die functie heb ik niet lang bekleed, ik heb daar nauwelijks gezeten. Ik kwam al snel in een situatie waarin ik werd ontslagen." Samen met Rudie Bedacht (Corly Verloochen) en Frits Pengel, die ook ontslagen waren, richtte Waaldijk in 1960 het weekblad 'De Vrije Stem' op.

Waaldijk was sympathisant van de PNR (Partij Nationalistisch Republiek), onder leiding van mr. Eddy Bruma. Uiteindelijk moest hij Suriname weer verlaten, omdat hij daar niet meer

aan de slag kwam. Als wij tijdens onze gesprekken over deze periode spraken, bleek elke keer weer hoe pijnlijk de hele kwestie nog steeds voor hem was. Hij zei eens tegen mij: "Jong, den man fon mi yere." (in deze: zij hebben mij het leven zuur gemaakt).

In Nederland trad Waaldijk niet meer op de voorgrond, maar toch bleef hij zich achter de coulissen inzetten voor Suriname.

Hij werd een verzamelaar bij uitstek van alle geschriften over Suriname en de Surinamers. Een ware documentalist. Hij vertelde mij herhaaldelijk dat hij graag zijn hele boekencollectie die hij al in dozen had verpakt, aan Suriname wilde schenken als archief voor studenten journalistiek. Velen plukten de vruchten van zijn nauwgezet uitgevoerde werk. Vele organisaties konden rekenen op zijn steun. Behalve lid van de Commissie van Aanbeveling van stichting Sabanapeti was Waaldijk ook adviseur van een aantal Amsterdamse verenigingen en medeoprichter van de vrouwenvereniging 'Sranan Bromki Dyari'.

Op 16 november 2001 vierde hij ten huize van zijn dochter Lindy-Lou in Tilburg, zijn tachtigste verjaardag. Ik kreeg ook een schriftelijke uitnodiging en Wally belde mij daarbij nog persoonlijk op om te zeggen dat hij het zeer zou waarderen als ik bij de viering aanwezig zou zijn. Zijn uitnodigingslijst bevatte alleen zijn beste vrienden en daartoe rekent hij mij ook, stelde hij uitdrukkelijk. Op zijn verjaardagsfeest ontmoette ik na bijkans 26 jaar, voor het eerst weer Ronny Rens, oud-directeur van de SRS, het radiostation waar ik gedurende het jaar 1975 een programma verzorgde over de Marronsamenleving.

Waaldijk leefde de laatste jaren in bijna afzondering in Amsterdam zuidoost. Door veel mensen wordt hij gezien als de onbegrepen hervormer, die in de steek gelaten is door Suriname en Surinamers, maar dat is geen onbekend fenomeen in de geschiedenis van Suriname en van de mensheid.

Waaldijk hoorde bij de eerste mensen die opkwamen voor de onafhankelijkheid van Suriname en die gerechtigheid wilden ook in dit land, Nederland. Hij is een man die de Surinaamse geschiedenis wilde helpen schrijven, zoals die zich werkelijk heeft voltrokken omdat hij onder andere de neokolonialistisch geschriften uit de westerse brillen beu was. Wally kan eigenlijk nog niet gemist worden.

Ik wens zijn familie, kinderen en vrienden veel kracht toe bij het dragen van het verlies van Wally. Een ding mag duidelijk zijn, het leven en het werk van Wally zijn niet voor niets geweest. Ik ben ervan overtuigd dat velen zijn gedachtegoed zullen voortzetten.

Goede vriend Wally, mijn waardering voor jou als persoon en intellectueel is zeer groot.

Siibi switi, rust zacht.